

İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfından Sonra Arapça Öğretiminde Kesintiye Uğraması Sorunu

The Problem of Interaction in Arabic Education after Faculty of Theology Preparatory Class

Orhan Oğuz¹

Öz

Türkiye’de genel olarak dil öğretiminde problemler bulunmaktadır. Bunların giderilebilmesi için çeşitli yöntemler denenmiştir ve denenmeye de devam etmektedir. Bu konuda genel kanaat Türkiye’de dil öğretiminin istenilen düzeyde yapılamadığıdır. Bu problem Arapça öğretimi için de geçerlidir. İlahiyat fakültelerinde Arapça öğretimi hazırlık sınıfında ger. Bunun sebebi bu fakültelerin lisans eğitiminde Tefsir, Hadis, Fıkıh, İslam tarihi gibi temeli Arapçaya dayanan derslerin bulunmasıdır. İlahiyat eğitimine başlayan bir öğrenciden bu dersleri görmek için hazır olması beklenmektedir. Çok yoğun geçen hazırlık döneminden sonra Arapça dersleri kesintiye uğramaktadır. Böylece öğrenci belli bir süre sonra Arapçayı unutma tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Fakat Arapça öğreten Mütercim Tercümanlık, Doğu Dilleri ve Edebiyatı bölümlerinde Arapça – Türkçe, Türkçe –Arapça çeviri, Medya Arapçası gibi dersler bulunmaktadır. Bu dersler temel dilbilgisi dersleri işlendikten sonra görülen derslerdir. Dolayısıyla ilahiyat fakültelerinde de Tefsir, Hadis vb. derslerin anlaşılabilmesi için yoğun ve öğrenciyi bıktırarak bir Arapça hazırlık müfredatına gerek yoktur. Ayrıca Arapça öğretimi sadece hazırlık sınıfı ile sınırlı kalmamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Arapça, Dil Öğretimi, İslami İlimler, Doğu Dilleri

Abstract

There are problems in language teaching in Turkey. Tried several methods to eliminate these problems and will continue to try. General opinion on this issue, the language teaching unable at the desired level. This problem is also valid for Arabic teaching. Arabic teaching at the faculty of theology and Islamic sciences faculty made in the preparatory class. The reason of this there are the lessons that they stay in Arabic as Tafsir, Hadith, Fiqh, Islamic history in undergraduate education of these faculties. It is expected from students who started the student who started the theological education be ready to study these lessons. The Arabic lessons cease after the busy preparatory period. Therefore, the student forgets the Arabic after a while almost. However, in translation interpreting department and Arabic language and literature department that teacher Arabic have as the lessons Arabic - Turkish, Turkish-Arabic translation and Media Arabic. These lessons are study after basic grammar lessons. Because there is no need for Arabic preparation curriculum that will bore student and so busy to be understood the lessons as Tafsir, Hadith in theology faculties. In addition, Arabic teaching should not be limited only with preparation class.

Keywords: Arabic, Language Teaching, Islamic Science, Eastern Languages

Derleme [Review]

Submitted: 09 / 12 / 2018

Accepted: 13 / 06 / 2019

¹ Dr. Öğr. Üyesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü, Mütercim Tercümanlık Arapça ABD. oguzorhan@kmu.edu.tr orcid no: 0000-0001-5467-3671

Giriş

Arapça biz Müslümanlar için çok önemli bir yere sahiptir. Bu dilin önemi öncelikle Kur'an-ı Kerim'in dili olmasından gelmektedir. Ayrıca Arapça dünyada en yaygın konuşulan diller içerisinde beşincidir. Arapça Birleşmiş Milletler tarafından 18 Aralık 1973 ve 3190 sayılı kararıyla bu kurumun çeşitli birimlerinde çalışma dili olarak kabul edilmiştir (Civelek, 1998: 227). Hem dini hem de dünyevi nedenlerle önemli olan Arapçanın öğretilmesi meselesi sürekli olarak gündemdedir.

Aslında Türkiye'de dil öğretimi problemleri bir alan olarak görülmektedir. Bir dilin en iyi nasıl öğretilbileceği yıllardır tartışılmıştır ve tartışılmaya da devam edecektir (Kırmızı, 2009: 269). Çünkü bu konuda genel kanaat Türkiye'de dil öğretiminin istenilen boyutta yapılamadığıdır. Bu genel problem Arapça öğretiminde de kendini göstermektedir. Arapça öğretimi üniversite düzeyinde İlahiyat ve İslami İlimler Fakültelerine, Edebiyat Fakülteleri Doğu Dilleri ve Mütercim Tercümanlık bölümlerinde Eğitim Fakülteleri Arapça Öğretmenliği bölümlerinde yapılmaktadır. Bunlardan İlahiyat ve İslami İlimler Fakültelerinde hazırlık sınıflarında yoğun bir Arapça müfredatı uygulanmakta daha sonra, birinci ve ikinci sınıflarda iki saat gibi yok denecek kadar aza indirgenerek bir anlamda Arapça öğretimi kesintiye uğramaktadır. Ben Arapça öğreten bu fakültelerden Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Doğu Dilleri Bölümü Arapça ABD ve Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde çalıştım. Halen Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü, Mütercim Tercümanlık Arapça anabilim dalında çalışmaktayım. İlahiyat ve İslami İlimlerinde hazırlık sınıflarından sonra Arapça öğretimindeki bu sorunu her üç fakültenin müfredat programı üzerinde incelemeye çalışacağım.

1. Hazırlık Sınıfı Arapça Öğretimi

İlahiyat fakültelerinin kuruluşundan günümüze kadar hazırlık sınıfı çeşitli uygulamalara maruz kalmıştır. Bazen kaldırılmış ve tekrar konulmuştur. Bu değişikliklere göre Arapça öğretimi, program, öğretim yöntem ve teknikleri yanında öğrenim süreci ve öğretim unsurları itibarıyla çeşitli denemeler gerçekleştirmiş ve arayışlar hâlâ devam etmektedir (Soyuipek, 2014: 72). İlahiyat fakülteleri kurulduğunda eğitimi dört yıl iken, 1972 yılında ilk yıl Arapça ve Kur'anı kerim olmak üzere öğretim yılı 5 yıla çıkarılmıştır. Bu dönem hazırlık sınıfında 40 saat Arapça dersi verilmiştir. 1982 yılında yapılan düzenlemeye göre ise, Arapça derslerinin gösterildiği ilk yıl hazırlık sınıfı ve 4 yıl lisans eğitimi olarak düzenlenmiştir. 1997 yılında hazırlık sınıfı yine kaldırılmıştır. Arapça dersleri bu dönemde birinci sınıfta 10 saat, ikinci sınıfta 6 saat, üçüncü sınıfta 4 saat olarak okutulmuştur. 2009-2010 yılından itibaren hazırlık sınıfı tekrar uygulamaya konulmuş ve haftada 24 saat Arapça dersi belirlenmiştir (Özcan ve Yapıcı, 2016: 117).

Günümüzde bu değişiklik devam etmektedir. Ders sayısında bazı farklılıklar olmakla birlikte genel itibarıyla haftada 24 saat olarak uygulanan Arapça eğitimi İlahiyat ve İslami İlimler Fakültelerinde yoğun bir Arapça müfredatı bulunmaktadır. Dersler Nahiv (dilbilgisi), sarf (kelime bilgisi), kıraa (okuma), muhadese (konuşma) bölümlerine ayrılmakta ve bütün Arapça dilbilgisi, konuşma, yazma, okuma ile ilgili becerilere ait bütün konular bir sene içerisinde verilmektedir.

2. Diğer Sınıflarda Arapça Öğretimi

İlahiyat ve İslami İlimler fakültelerinde, hazırlık sınıfından sonra Arapça öğretimi oldukça düşmektedir. Birinci ve ikinci sınıfta 2 şer saat Arapça belagat dersi okutulmakta, üçüncü sınıfta seçmeli olarak 2 saat verilmektedir.

3. İlahiyat Fakültelerinde Arapçanın Yoğun Olarak Verilme Sebepleri

İlahiyat ve İslami İlimler fakültelerinde Arapça eğitiminin yoğun olarak verilmesinin sebebi İlahiyat veya İslami İlimler fakültelerinin öğrencilerinin lisans eğitimi boyunca karşılaşacakları ve temeli Arapçaya dayanan Tefsir, Hadis, Fıkıh vb. dersleri görecektir. Elbette ki bu fakülte öğrencilerinin Arapçayı bilmesi klasik İslami literatürün günümüze taşınması açısından son derece önemlidir (Özcan ve Yapıcı, 2016: 114) (Soysaldı, 2010: 249). Hazırlıkta yoğun bir Arapça dersi gören öğrencilerin bu derslere hazır olacağı öngörülmektedir.

Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki bu disiplinlerde öğrenciden beklenen örnek olarak Arapça bir tefsir metnini okuyup anlayabilmesidir. Dolayısıyla pratik Arapçanın bu disiplinlerde yeri görülmemektedir. Böylece aslında bu derslerde öğrenciden beklenen dilbilgisi yönüyle yetişmiş olmasıdır. "Nitekim İlahiyat Fakültelerinde, Tefsir, Hadis, İslam Hukuku, Kelam, Tasavvuf, İslam ve Mezhepler Tarihi hocaları çeşitli anabilim dalı toplantılarında öğrencilerin Arapça seviyelerinin düşük olmasından şikayet etmektedirler." (Soysaldı, 2010: 250). Bu şikayet öğrencilerin metne hakimiyeti üzerindedir.

Halbuki günümüzde kabul gören anlayışa göre dil melekesi, dili konuşma ve yazma gibi bütün yönleriyle doğru olarak kullanmaktır. Yoksa sadece dilbilgisi kurallarının ayrıntılarıyla bilinmesi değildir (Bostancı, 2005: 1). Konuya öğrenci açısından bakıldığında ise şöyle bir tablo görülmektedir. Yapılan bir araştırmada İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Arapça öğrenme amaçları üzerinde çalışılmıştır. Çıkan sonuçlarda öğrencilerin %28,4 ü Arapçayı dini metinleri okumak ve

anlamak, %25,9 u iyi bir ilahiyatçı olmak seçeneğini işaretlemişlerdir (Özcan ve Yapıcı, 2016: 135). Bu sonuçlar öğrencilerin de aslında Arapçaya sadece dini metinler açısından baktıkları bunun için de gramer bilgisi ön plana çıktığı görülmektedir. Hazırlık sınıflarında her ne kadar muhadese başlığı altında konuşma dersleri veriliyorsa da öğrenci daha sonraki yıllarda Arapçanın karşısına nasıl çıktığını bilmekte 1. Sınıftan itibaren muhadese ve diğer dil becerileri önemini kaybetmektedir. Öğrenciden beklenen sarf nahiv kurallarını iyi bilmesi olmaktadır.

Öğrencinin zikredilen bu derslerden metinleri anlayabilmesi için Arapça öğrenmesi elbette bir zorunluluktur. Yukarıda zikrettiğimiz sebebe dayanarak İlahiyat Fakültelerinde Arapça dersi yoğun olarak verilmektedir. Örnek olarak Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde Kral Melik Üniversitesi Arap Dili Enstitüsü tarafından hazırlanan serinin el-Kavaidu'l-Arabiyyetu'l-Muyessera adlı nahiv kitabı okutulmaktadır. Üç cilt olan bu kitabı bitirmek için her gün bir konu işlenmektedir.

Bu sebepler hazırlık sınıfında Arapçanın yoğun olarak verilmesi için yeterli midir? Veya öğrenciler hazırlık sınıfında temel düzeyde Arapça dersi alsalar, diğer sınıflarda orta ve ileri düzeyde dersleri birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar görseler yukarıda zikredilen dersleri takip edemezler mi?

Bu soruların cevabını iki yönden cevaplamak istiyoruz.

Birincisi Arapça öğreten Arap Dili ve Arapça Mütercim Tercümanlık bölümlerindeki Arapça öğretim müfredatının incelenmesi. Zira bu bölümlerde ikinci sınıftan itibaren Türkçe Arapça tercüme dersleri, Medya Arapçası dersi gibi daha üst bilgi ve kelime bilgisi gerektiren dersler girmektedirler.

İkincisi İlahiyat ve İslami İlimlerde temeli Arapça olan ve hazırlık sınıflarında Arapça dersi verilmesinin temel sebebi olan Tefsir, Hadis, Fıkıh vb. derslerin incelenmesi.

4. Kilis Arap Dili Lisans Programları

Kilis 7 Aralık Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı dört yıllıktır. Hazırlık sınıfı yoktur.

Tablo 1. T.C. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Lisans Ders Programı

T.C. KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ DOĞU DİLLERİ BÖLÜMÜ ARAP DİLİ VE EDEBİYATI ABD LİSANS DERS PROGRAMI			
I. YARIYIL		II. YARIYIL	
DERS	SAAT	DERS	SAAT
ZORUNLU DERSLER		ZORUNLU DERSLER	
Arapça Dilbilgisi I	4	Arapça Dilbilgisi – II	4
Arapça Okuma -1	4	Arapça Okuma – II	4
Arapça Yazma – 1	2	Arapça Yazma – II	2
Arapça Konuşma – 1	2	Arapça Konuşma – II	2
Arapça Dinleme – 1	2	Arapça Dinleme – II	2
Türk Dili – 1	2	Türk Dili – II	2
Atatürk İlkeleri Ve İnk. Tar.	2	Atatürk İlkeleri ve İnk. Tar. II	2
İngilizce - 1	3	İngilizce - II	3
TOPLAM KREDİ	21	TOPLAM KREDİ	21
SEÇMELİ DERSLER		SEÇMELİ DERSLER	
Dilbilgisi Çözümlemeleri -I	1	Dilbilgisi Çözümlemeleri - II	1
Osmanlıca - I	1	Osmanlıca - II	1

Beden Eğitimi - I	1	Beden Eğitimi - II	1
Müzik – I	1	Müzik – II	1
Temel Bilgisayar Bilgisi	1	Bilgisayar Programları	1
III. YARIYIL		IV. YARIYIL	
Arapça Dilbilgisi – III	4	Arapça Dilbilgisi – IV	4
Türkçeden Arapçaya Çeviri – I	4	Türkçeden Arapçaya Çeviri – II	4
Arapçadan Türkçeye Çeviri – I	4	Arapçadan Türkçeye Çeviri – II	4
Arapça Konuşma – III	4	Arapça Konuşma – IV	4
Arap Edebiyat Tarihi I (Cahiliye)	4	Arap Edebiyat Tarihi II (Sadr'ul-İslam)	4
TOPLAM	20	TOPLAM	20
SEÇMELİ DERSLER		SEÇMELİ DERSLER	
Dilbilgisi Çözümlenmeleri – III	2	Dilbilgisi Çözümlenmeleri – IV	2
Arapça Dikte – I	2	Arapça Dikte – II	2
Arapçada Zamanları	2	Arapçada Edatlar	2
Arapça Hikaye Okumaları – I	2	Arapça Hikaye Okumaları – II	2
Arap Kültürü ve Ortadoğu – I	2	Arap Kültürü ve Ortadoğu – II	2
V. YARIYIL		VI. YARIYIL	
Klasik Metinler I	4	Klasik Metinler II	4
Medya Arapçası I	4	Medya Arapçası II	4
Arapça Konuşma V	2	Arap Edebiyat Tarihi IV (Abbasi)	4
Arap Edebiyat Tarihi III (Emevi)	4	Modern Metinler II	2
Modern Metinler I	2	Arapça Konuşma VI	2
		Sosyal Duyarlılık	1
TOPLAM	16	TOPLAM	17
SEÇMELİ DERSLER		SEÇMELİ DERSLER	
Arap Dili ve Edebiyatı Kaynakları I	2	Arap Dili ve Edebiyatı Kaynakları II	2
Arapça Kompozisyon I	2	Arapça Kompozisyon II	2
Dil Ekoller	2	Dilbilgisi Çözümlenmeleri VI	2
Arapça Sözlükbilim	2	Çeviri Bilim II	2
Dilbilgisi Çözümlenmeleri V	2	Araştırma Yöntem ve Teknikleri II	2
Çeviri Bilim I	2	Anlambilim	2
Araştırma Yöntem ve Teknikleri I	2		
VII. YARIYIL		VIII. YARIYIL	
Genel Dilbilim	4	Arap Edebiyatında Roman Hikaye	2
Edebi Sanatlar I	2	Edebi Sanatlar II	2
Klasik Arap Şiiri	4	Modern Arap Şiiri	2

Bitirme tezi I	2	Bitirme Tezi II	2
Arap Edebiyat Tarihi V	4	Arap Edebiyat Tarihi VI (Modern)	4
TOPLAM	14	TOPLAM	12
SEÇMELİ DERSLER		SEÇMELİ DERSLER	
Arap Lehçeleri I	2	Arap Lehçeleri II	2
Farsça I	2	Farsça II	2
Akademik Arapça I	2	Akademik Arapça II	2
İleri Arapça Dilbilgisi I	2	İleri Arapça Dilbilgisi II	2
Arapça Konuşma VII	2	Arapça Konuşma VIII	2
Arapça Kompozisyon III	2	Arapça Kompozisyon IV	2
Arapça Roman Okumaları I	2	Arapça Roman Okumaları II	2

Bu programa göre Arapça dilbilgisi iki sınıfta işlenecek şekilde ayarlanmıştır. İkinci sınıfta dilbilgisi dersinin dışındaki dersler, Arapça Hikaye okumaları ilk dönem Türkçeden Arapçaya çeviri 1, Arapçadan Türkçeye çeviri 1, ikinci dönem Türkçeden Arapçaya çeviri 2, Arapçadan Türkçeye çeviri 2 dersleridir. Bu derslere dikkat edildiğinde öğrenci birinci sınıfta dilbilgisi dersi almış, fakat bütün konuları bitirmemiştir. Buna rağmen temel dilbilgisi kurallarını öğrenen bir öğrenciden bu dersleri takip etmesi beklenmektedir.

Üçüncü sınıftan itibaren Klasik metinler, Medya Arapçası dersleri bulunmaktadır. Bu dersler ise ikinci sınıftaki aldığı hikaye okumaları dersinden ağır ve daha çok kelime ve dilbilgisi hakimiyetine dayanmaktadır. Fakat öğrenci iki sene dilbilgisi dersi almıştır ve bu dersleri takip edebilecek bir düzeydedir.

5. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Lisans Programı

Tablo 2. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Lisans Programı

T.C. KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ MÜTERCİM TERCÜMANLIK BÖLÜMÜ MÜTERCİM TERCÜMANLIK ARAPÇA ABD LİSANS DERS PROGRAMI			
I. YARIYIL		II. YARIYIL	
DERS	SAAT	DERS	SAAT
ZORUNLU DERSLER		ZORUNLU DERSLER	
Arapça Dilbilgisi I	4	Arapça Dilbilgisi II	4
Sözcükbilim I	2	Sözcükbilim II	2
Sözlü İletişim I	4	Sözlü İletişim II	4
Okuma Çeviri I	2	Okuma Çeviri II	2
Dikte	2	Yazılı Anlatım I	2
Türk Dili-I	2	Türk Dili-II	2
Yabancı Dil-I	2	Yabancı Dil-II	2
Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihi-I	2	Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihi-II	2
TOPLAM KREDİ	20	TOPLAM KREDİ	20

III. YARIYIL		IV. YARIYIL	
Arapça Dilbilgisi III	2	Arapça Dilbilgisi IV	2
Arapça Metin Çevirisi I	4	Arapça Metin Çevirisi II	4
Sözlü Anlatım I	4	Sözlü Anlatım II	4
Türkçeden Arapçaya Çeviri I	4	Türkçeden Arapçaya Çeviri II	4
Yazılı Anlatım II	2	Yazılı Anlatım III	2
Temel Bilgisayar Bilimleri I	2	Temel Bilgisayar Bilimleri II	2
Seçmeli Ders	2	Seçmeli Ders	2
TOPLAM KREDİ	20	TOPLAM KREDİ	20
SEÇMELİ DERSLER	T	SEÇMELİ DERSLER	T
Osmanlıca I	2	Osmanlıca II	2
Klasik Arap Edebiyatı	2	Modern Arap Edebiyatı	2
V. YARIYIL		VI. YARIYIL	
Gramer Çözümlenmeleri I	2	Gramer Çözümlenmeleri II	2
Yazılı Çeviri Teknikleri I	4	Yazılı Çeviri Teknikleri II	4
Sözlü Çeviri Teknikleri I	4	Sözlü Çeviri Teknikleri II	4
Eşzamanlı Çeviri I	4	Eşzamanlı Çeviri II	4
Uzmanlık Metinleri I	2	Uzmanlık Metinleri II	2
Arapçanın Lehçeleri I	2	Arapçanın Lehçeleri II	2
Seçmeli Ders	2	Seçmeli Ders	2
TOPLAM KREDİ	20	TOPLAM KREDİ	20
SEÇMELİ DERSLER	T	SEÇMELİ DERSLER	T
Farsça I	2	Farsça II	2
Arap Kültür Tarihi I	2	Arap Kültür Tarihi II	2
Modern Arap Romancılığı	2	Modern Arap Hikayeciliği	2
VII. YARIYIL		VIII. YARIYIL	
Dilbilim I	2	Dilbilim II	2
Söylem Çevirisi I (Tr-Ar)	4	Söylem Çevirisi II (Tr-Ar)	4
Eşzamanlı Çeviri III	4	Eşzamanlı Çeviri IV	4
Uzmanlık Çevirisi I	2	Uzmanlık Çevirisi II	2
Söylem Çevirisi I (Ar-Tr)	4	Söylem Çevirisi II (Ar-Tr)	4
Sosyal Bilimlerde Araştırma Teknikleri	2	Bitirme Tezi	2
Seçmeli Ders	2	Seçmeli Ders	2
TOPLAM KREDİ	20	TOPLAM KREDİ	20
SEÇMELİ DERSLER	T	SEÇMELİ DERSLER	T

Osmanlı Paleografyası I	2	Osmanlı Paleografyası II	2
Ticari Yazışma Örnekleri I	2	Ticari Yazışma Örnekleri II	2
Arapça Basın Dili I	2	Arapça Basın Dili II	2

Mütercim Tercümanlıkta hazırlık sınıfı bulunmaktadır. Hazırlık sınıfında bölüm hocalarının telif ettiği kitaplar okutulmaktadır. Bu kitaplardan Arapça konuşma kitabı (Aly vd, 2017) ve Arapça Okuma Anlama kitabı (Aly vd, 2017), Dilbilgisi Kitabı ders notu şeklindedir henüz basılmamıştır. Sarf dersi dilbilgisi dersinin içinde fiil çekimleri şeklinde verilmektedir. Hazırlık döneminde verilen dilbilgisi konuları, Zamirler, İşaret İsimleri, 100 e kadar sayılar, Sıfat ve İsim Tamlaması, İsim Cümlesi Mübteda Haber, Fiil Cümlesi, Fail, Mefulu Bih, Mefulun Fih, İnne ve Kardeşleri, Kane ve Kardeşleri, Muzarinin Nefy ve Nasb olması. Birinci sınıfta bu işlenen temel konular daha ayrıntılı işlenecek ayrıca işlenmeyen yeni konular eklenecektir. Birinci sınıfta farklı olarak Okuma Çeviri dersi bulunmaktadır. Bu ders hazırlıkta aldığı genel derslere göre işlenecektir. İkinci sınıfta ise Arapça metin çevirisi, Türkçeden Arapçaya, Arapçadan Türkçeye dersleri bulunmaktadır. Bu sınıfta dilbilgisi derslerinin konuları yine devam etmektedir. İkinci sınıfta dilbilgisi konuları tamamlandığı için burada daha üst düzeyde dersler olan Yazılı çeviri teknikleri, sözlü çeviri teknikleri, eşzamanlı çeviri, uzmanlık metinleri gibi dersler görülecektir.

Her iki bölüm Arap Dili ve Mütercim Tercümanlık ta görüldüğü gibi dilbilgisi konuları aşamalı olarak işlenmektedir. Öğrenci bazı dersleri daha dilbilgisi konuları bitmeden takip etmektedir. Arap Dili ve Mütercim Tercümanlık bölümlerinde dilbilgisi konuları bitmeden öğrenciden çeviri, hikaye okumaları, medya Arapçası gibi dersleri istendiğine göre İlahiyat ve İslami İlimler Fakültelerinde de Arapça eğitimi yıllara yayılabilir.

Yapılan bir araştırmada İlahiyat fakültesinde okuyan öğrenciler Arapça dersine ve buna bağlı olarak da Arapça metinlere karşı bir yılgınlık duymaktadırlar. İlahiyat öğrencilerin büyük çoğunluğunun İmam Hatip Lisesi mezunu oldukları ve belli bir Arapça alt yapısı ile geldikleri göz önüne alınırsa bu mutlaka çözüme kavuşturulması gereken bir problemdir (Koç, 2003: 39).

6. Öneriler

Yabancı dil öğretiminde mutlaka uyulması gereken bir takım prensipler vardır. Bunlar

1. Süreç: Dil öğretimin öğrencinin bütün üniversite eğitimi sürecinde devam etmelidir. Çünkü yabancı dil bırakıldığı zaman hemen unutulacak derslerden biridir. Dil öğrenmenin bir süreç olduğu göz önünde bulundurulmadan sadece müfredatı yetiştirme ve tüm konuları işleme çabası öğrenci seviyesinin göz önüne alınmamasına ve öğrencide bıkkınlığa yol açtığı gözden kaçırılmamalıdır (Özer ve Korkmaz, 2016: 74). Ayrıca hazırlık sınıfında yoğun olarak okutulan Arapça dersi son iki yılda okutulmamaktadır. Bu durum öğrencilerin Arapçadan uzaklaşmalarına ve bu dersten gereğince yararlanmalarına neden olmaktadır. Sonuçta öğrenciler fakültelerden dil öğretimi konusunda yetersiz olduğu halde mezun olmaktadır (Civelek, 1998: 249).

Bu konu Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve TİMAV tarafından 2013 yılında Konya'da organize edilen İlahiyat Fakültelerinde Arapça Eğitimi ve Araştırmaları Çalıştayında görüşülmüş ve şu karar alınmıştır:

"Dilde devamlılık esasından hareketle Hazırlık sonrasında Lisans eğitiminin her döneminde zorunlu Arapça dersleri bulunmalıdır." Bu görüşler doğrultusunda İlahiyat Fakültesinde Arapça derslerinin bütün eğitim sürecine yayılmasına ihtiyaç vardır.

2. Dil öğretiminde basitten zora doğru bir metot takip edilmelidir. Artık günümüz dil öğretim usullerinde bu metot kaçınılmaz olmuştur. Çünkü bir çocuk ana dilini öğrenirken bile basit kelimelerden başlamakta giderek basit cümleler, birkaç cümlenin birleşmesi ve uzun cümleler şeklinde bir sıra takip etmektedir. Bu aynı zamanda öğrencilerin Arapça diline motivasyonunu da üst düzeye çıkarabilecektir. Dil öğretiminde motivasyonun önemi çok büyüktür. Ancak iyi motive edilmiş bir öğrenciden başarı beklenebilir. Öğrenciyi motive edecek yöntemlerden biri de verilecek bilgilerin dozajının iyi ayarlanması gelmektedir. Arapça dersi için ayrılan süre içerisinde öğrencilerin öğrenme kapasitesine uygun bilgilendirme yapılmalıdır (Soyupek, 2003: 80). Ancak böylece sınıf ve seviyelerine göre dilin bütün becerilerini kullanabileceklerdir (Aziz, 2011: 162).

3. İlahiyat Fakültesi Arapçayı Destekleyecek Dersler.

İlahiyat fakültelerinde dini ilimlerden olan Tefsir, Hadis, Fıkıh, Kelam gibi disiplinler temeli Arapça olan ilim dallarıdır. Bu dersler aynı zamanda Arapça öğretimine yardımcı olması gereken derslerdir. Öğrenciler Arapça dersleri ile bu dersleri farklı kategoride değerlendirmektedir. İlahiyat fakültelerinde bu derslerle ilgili Arapça metinler okutulmaktadır. Fakat bu dil öğretiminin sadece bir yönünü oluşturmaktadır. Bu da okuma ve tercümedir. Bu derslerde öğrenciler sadece okuma ve tercümeyle yoğunlaştıklarından dilin diğer becerilerinden bu derslerde uzak kalmaktadırlar.

Bu konuda söz konusu dersleri veren öğretim elemanlarının bazı dersleri Arapça olarak anlatması öğrencileri olumlu yönde etkileyecektir. Tabii ki burada şöyle bir problem ortaya çıkmaktadır. Bu derslerin Arapça olarak anlatılması öğrencilerin konuyu anlamamasına sebep olabilir. Bunun için de tavsiyemiz özellikle Tefsir tarihi, Hadis tarihi gibi disiplinin tarihi gelişiminin anlatıldığı derslerde öğretim elemanlarının hem Arapça hem de Türkçe kitaplar telif etmeleridir. Aynı konu Türkçe yazılan kitapta da olacağı için öğrencilere derse gelmeden önce konuyu Türkçe kitaptan okumaları istenebilir. Bu konuya örnek olarak Ali Bulut hocanın telif ettiği el-Belağatu'l-Muyessera (Bulut, 2015) ve Belagat Meani-Beyan-Bedi (Bulut, 2014) kitapları verilebilir. Bu kitaplarda belagat konuları Arapça ve Türkçe kitaplarda birebir verilmektedir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi öğrenciler konuyu Türkçe kitaptan okuyup, konu hakkında belli bir bilgi sahibi olduktan sonra Arapça olarak anlatılan dersi takip etme imkanına sahip olacaktır.

Sonuç ve Değerlendirme

İlahiyat ve İslami İlimler Fakültelerinde Hazırlık sınıfında Arapça yoğun olarak verilmektedir. Bu durum öğrencinin Arapçadan soğumasına sebep olmaktadır. Bunun önlenmesi ve iyi bir Arapça öğretimi için

1. İlahiyat ve İslami İlimler Fakültelerinde hazırlık sınıfında Arapçanın temel konuları sürekli tekrar edilerek verilmeli. Diğer konular üst sınıflara bırakılmalıdır.
2. Arapça eğitiminde tedrici ve sürekli bir metot uygulanmalı konular basitten zora doğru sınıf bazında ilerlemelidir.
3. Arapçaya yardımcı olacak derslerde ilgili hocalardan dersin Arapça anlatılması talep edilmelidir. Ayrıca bu derslerde anadili Arapça olan hocalardan istifade edilmelidir.

Kaynakça

- Aly, Emad Abdelbaky, Ahmet Hamdi Can, Orhan Oğuz, Muhammed Mahmut Olçun, ve Serkut Mustafa Dabbagh. *Yeni Başlayanlar İçin Arapça Konuşma Kitabı*. Ankara: Son Çağ, 2017.
- Aly, Emad Abdelbaky, Orhan Oğuz, Ahmet Hamdi Can, Muhammed Mahmut Olçun, ve Serkut Mustafa Dabbagh. *Yeni Başlayanlar İçin Arapça Okuma Kitabı*. Ankara : Son Çağ, 2017.
- Aziz, Serkevt M. «Edebiyat Öğretiminde Çağdaşlaşma.» *VI. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı*, 2011: 162-164.
- Bayram Özer, Celalettin Korkmaz. «Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Etkileyen Unsurlar.» *Ekev Akademi Dergisi*, 2016: 59-84.
- Bostancı, Ahmet. «İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Kullanılan Ders Kitapları ve Diğer Araç Gereçlerin Tespit ve Analizi.» *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2005: 1-30.
- Bulut, Ali. *Belâgat Meânî-Beyan-Bedî*. İstanbul: İfav, 2014.
- . *el-Belağatu'l-Muyessera*. İstanbul: İfav, 2015.
- Civelek, Yakup. «Türkiye'de Arapça Öğretimine Dair Bazı Teklifler Riyad Arap Dil Enstitüsü Örneği.» *Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1998: 225-283.
- Kırmızı, Bülent. «Etkili Bir Almanca Öğretimi İçin Öğretmen Beklentileri.» *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2009: 268-280.
- Koç, Ahmet. «İlahiyat Fakültesi (İlahiyat Lisans Programı) Öğrencilerinin Sorunları ve Beklentileri.» *M. Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2003: 25-64.
- Soysaldı, Mehmet. «Türkiye'deki İlahiyat Fakültelerinde Arapça Öğretiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Yolları.» *Ekev Akademi Dergisi*, 2010: 247-279.
- Soyupek, Hasan. «İlahiyat Fakülteleri Hazırlık Sınıflarında Yürütülen Arapça Öğretimine İlişkin Öğrenci Başarılarının Tespit Edilmesi: Isparta İlahiyat Fakültesi Örneği.» *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2014: 71-87.
- Soyupek, Hasan. «İlahiyat Fakültelerinde Yürütülen Arapça Öğretimine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi Isparta İlahiyat Fakültesi Örneği.» *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2003: 77-95.
- Yusuf Özcan, Asım Yapıcı. «İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği).» *ÇÜİFD*, 2016: 113-142